

DOLENJSKE NOVICE

Dolenjske Novice izhajajo vsak četrtek; ako je ta dan praznik, dan poprej.

Cena jim je za celo leto (od aprila do aprila) 3 K, za pol leta 1-50 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 3-50 K, za Ameriko 4-50 K. List in oglasi se plačujejo naprej.

Vse dopise, naročnino in oznanila sprejema tiskarna J. Krajec nasl.

Novo uradniško ministrstvo.

Dobili smo uradniško prehodno ministrstvo, obstoječe iz treh ministrov — ministrski predsednik dr. Seidler plemeniti Feuchtenegg, minister za prehrano Höfer, notranji minister grof Toggenburg. Druga ministrstva so ostala nezasedena in jih vodijo začasno uradniki posameznih ministrstev. Naloga tega uradniškega ministrstva je, da dobi od parlamenta proračunski provizorij in napravi pot za jesen močnemu koncentracijskemu parlamentarnemu ministrstvu. Sedanji vladi bo parlament brezdvomno odobril proračunski provizorij. Nato bo zbornica še rešila vprašanje za podaljšanje mandatov in izvedla volitve v delegacije. Delegacije se sestanejo na Dunaju že v juliju koj po zasedanju zbornice.

Dunaj, 23. junija. Novoimenovani načelnik parlamenta dr. Ernst vitez pl. Seidler je predložil cesarju sledeči seznam svojega kabineta v odobritev.

Ministrsko predsedstvo: sekčni načelnik **dr. pl. Seidler.**

Notranje ministrstvo: dosedanji tirolski namestnik **grof Toggenburg.**

Minister za ljudsko prehrano: generalni major **Höfer.**

Voditelj ministrstva deželne brambe: sekčni načelnik flm. **Karol Czapp plemeniti Birkenstetten.**

Voditelj trgovinskega ministrstva: predsednik statistične osrednje komisije **dr. Mataja.**

Voditelj finančnega ministrstva: sekčni načelnik **baron pl. Wimmer.**

Voditelj pravosodnega ministrstva: sekčni načelnik **dr. pl. Schauer.**

Voditelj železniškega ministrstva: sekčni načelnik **baron pl. Banhans.**

Voditelj ministrstva javnih del: sekčni načelnik **pl. Homann.**

Poljedelsko ministrstvo: sekčni načelnik **Ertl.**

Posle, ki jih je vodil dozda minister Bobrzynski, bo prevzel dvorni svetnik Twardowski, ki je imenovan za sekčnega načelnika.

Dunaj, 24. junija. (K. u.) Nove ministre zapriseže cesar danes dopoldne.

V novi vladi so trije ministri, ravno toliko, kolikor jih mora biti, da more zborovati ministrski svet. Ostali člani nove vlade so le voditelji ali upravitelji svojih ministrstev.

Govor dr. Laginje v državnem zboru.

„Slovenec“ v št. 136. piše: Dunaj, 14. junija 1917. V današnji proračunski debati je govoril podpredsednik Jugoslovanskega kluba, načelnik Starčevićeve stranke dr. Laginja. Izvajal je: Narod strada. Umira. Moški so v vojni. Ženske trpe. Veliko žensk in otrok so odvedli zdoma. Naš jez trpi neprimerno več kot drugi deli države. Prošnje in pritožbe stoletji so neuslišane. Pritisk birokracije je vedno hujši. Razumete sedaj li naš krik.

Ko se verige centralizma v imenu neke nove Avstrije oklepajo vedno bolj krog nas, je naša dolžnost, da zahtevamo lastne države, kjer si bomo svoje dohodke in izdatke določali sami v soglasju s presvitlim vladarjem, kjer nas ne bodo tlačili Nemci ali Madžari. (Živahno odobravanje in ploskanje.)

Slavonija in Srem nam bosta dajala hrane. Za svoje brate in prijatelje bomo čuvali vrata v svet, našo sinjo Adrijo! Neprijatelji, Vam pa velja klic, roko proč od Adrije!

Pozdravljam sklep hrvatskega sabora, ki zahteva od vlade, naj se pošlje hrvatsko žito najprej v Bosno in Dalmacijo. Še-le preostanek drugam.

Kaj pa rekvirirati pri nas? „Odkud zlata, kuda nema zlata, odkud hleba, kuda nema hleba. Hleba, hleba gospodarju, toga treba.“ (Pritrjevanje.) Predvsem se hočem dotakniti prestolnega govora. Omerjati in kritizirati ni samo naša ustavna pravica, temveč tudi dolžnost. Odgovornosti ne

nosi vladar, ampak vlada. Vladar si pridruže prisego na ustavo do konca vojne. Preje pa pravi, da se hoče držati ustavnega vladanja. To je resna, slovesna izjava. Zato nasprotje, katerega ne moremo rešiti. Po naši ustavi gre itak vladarju ustavna pravica, napovedati vojno, sklepati mir in pogodbe z drugimi državami. Zato si ni treba pridržavati prisega.

Ministrski predsednik je trdil, da drži Avstrijo. Kako? Novo? Staro? Enotne države hoče. Ni je bilo nikdar, to je laž. Zgodovina sicer pozna Avstrijo! A to je pomenilo le posestva vladarske hiše.

Avstrija je kot druga nemška država nemogoča. To bi pomenilo le suženjstvo za Čeha, Poljake, Jugošlovane.

Nemci zahtevajo posebne ureditve za malenkostno nemško ozemlje na Češkem! Pozabijo pa, oziroma hočejo pozabiti, v kakšnem robskem razmerju se nahajajo posebno štajerski in koroški Slovenci. Take zahteve so skrajno krivične! Ako zahtevamo, da se s kraljevino Hrvatsko združijo geografično in narodno tja spadajoče zemlje, ni nobene nevarnosti za Nemce. Z nekaj mesteci in otočcem kot čevskim bi se kot neagresivni narod spoprazumeli. Enako velja za one od Italijanov naseljene kraje.

Da bi pa radi par mest milijoni ljudstva pod tremi državnimi oblikami in z deželami morali živeti, ne moremo prenašati.

Ideal narodne avtonomije vstaja! Kaj pomeni to pri nas, kjer vse narode vladata le nemško in madžarsko pleme. Germanizacija na vseh plateh. V istrskih šolah je šolska uprava po tajnih uredbah vpejala nemški pouk v prvem razredu ljudske šole! Nadzornik ne zna besedice slovenski ali hrvatski. V Bosni šolske otroke uče telovadbe tako, da družijo turške, hrvatske in srbske otroke v posebne rojne vrste, ki se napadajo. Hujskajo že otroke. (Zgražanje.)

Naša zahteva je stara! Z nami harmonira narod. Leta 1907. sem isto predlagal. Le princ Lichtenstein je vrgel besedo „trijalizem“. Nihče ni ugovarjal. 30. maja

pa so se tudi krščanski socijanci po svojem zastopniku izjavili proti nam. Kje so še krščanske stranke? Si bomo zapomnili.

Dalje vprašam, zakaj so odpravili cirilico. Naša narodna last je. Največji Hrvatje so se je še pred pol stoletjem posluževali. Mehitaristi so še pred kratkem tiskali zbirke Karadžičevih narodnih pesmi. Trst, Šibenik in Dubrovnik so jih več naročali, kakor vsa kraljevina Srbija. Ali dvomite mogoče o domovinstvu Borevića, rešitelja domovine? Kot nadporočnik je naročil šest izvodov. Težka žrtev.

Kot zastopniki kmetijskega ljudstva ne bomo nikdar odnehali, dokler ne dobimo narodne avtonomije, koje ozemlje se bo krilo z vsem rodom enega jezika.

Narodi so v bojih pokazali, da so združeni in da hočejo skupaj ostati. Ali mislite, da se Hrvatje in Slovenci bijejo za nemško Avstrijo? Nikakor ne! Vzroki edinosti so drugi! Vernost, zdravje in poštenost ljudstva je to! In hrabro ljudstvo se zaveda, da so se njegovi pradedi l. 1527. svobodno zvezali s Habsburžani. Ti pa so jim obljubili, da bodo varovali in združili naše ozemlje. Kaj pa pomeni Slovenska marka? Dele nekdanjega hrvatskega kraljestva. Historično pravo govori za nas. In Bog, ki je pustil rasti železo, ni hotel robov. (Dolgotrajno odobravanje.)

Letošnja poletna opravila pri čebelah.

Suša lanskega leta je ugodno vplivala na razvoj čebel, da je bilo veliko rojev, ter je cvetana izkravala toliko medu, da so bili čebelarji v jeseni prav zadovoljni. Drugače je letos. Predolga in preojstra zima je čebele tako oslabela, da se ob nenadno nastopajoči spomladi z obilnim cvetjem sadnega drevja niso mogle toliko razviti, da bi bile zamogle to ugodno priliko izkoristiti. Čebele so se le polagoma razvijale. Sedanja suša je večinoma posušila vse mednike. Čebele so imele v času najboljših spomladanskih paš le nekoliko dni obilo

LISTEK.

Spomini na mojega deda in tihotapce.

Spisal Ivan Steklasa.

Moj ded Matija iz poznate mlinarske rodovine pušavskih Steklasov je kupil za Napoleonovih časov obsežno kmetijo v Preslesji, zdaj h. št. 10, kjer je gospodaril najprej sam, potem moj oče Franc in za njim moj brat Franc; zdaj je gospodar na tem posestvu moj nečak Franc. Ded Matija je bil izučeni mlinar. Na Pušavi je bil od davnine imeniten mlin za celo okolico ter se je mlelo noč in dan. Dela je bilo vedno za več ljudi in tako se je naučil mleti tudi ded Matija, ki je, odkar je kupil kmetijo, hrepenel za mlinom, navajen te lepe obrtnije. Ker je bil podjeten in vztrajen, je tudi dosegel svoj cilj. Mimo jedne njegovih parcel je tekla Bistrica. Trebalo je izkopati le kratko strugo, in dobil bi se najlepši slap. Po izdelani osnovi se je začelo delo izvajati. Toda našel se je zaviden človek, ki se je uprl temu podjetju. Bil je to tedanji šentruperški mogočež

Avguštin Uršič, posestnik dveh mlinov v Šent Rupertu, enega v vasi Bistrici in enega na vodi Mirni pri Terusu. Ni dopustil, da se v bližini njegovih mlinov postavi nov mlin, češ, da itak njegovi mlini lahko zmlejejo vse žito iz cele okolice. Moj ded pa je bil odločen mož ter se ni ustrašil tudi takega mogočnega, kakršen je bil njegov protivnik. Vedel je sicer, da ima šentruperški bogatin povsodi velik upliv, vendar pa ne tolikšnega, da bi mogel zatreti pravico. Nastopila je huda pravda, v kateri pa je moj ded zmagal in višja oblast mu je dovolila postaviti mlin. Zgodilo se je to leta 1827. Od takrat stoji mlin v Zaklopcih. Sosedje so pozdravili ta dogodek z veseljem, ker so imeli zdaj v bližini mlin in izvrstnega mlinarja, ki je storil vsakemu po volji, pa imel zato tudi dela vedno v obilju, kajti vozili so v ta mlin clo iz Št. Ruperta, in škrlejska grasičina je tukaj mlela, kar je Ustinka (tako pridevek Uršičev) silno jezilo. Ta novi mlin je bil pa čisto priprost, ob vodi seveda zidan, hiša pa lesena in s slamo pokrita. Bila sta samo dva tečaja in stope. Čez Bistrico sta vodili dve brvi v mlin, ki je stal sred lepe hrastove šume; le na jug je

bil pogled odprt proti vasi Bistrici. Prijazno in ugodno je bilo v tej dolini posebno spomladi, ko je vse žvrgolelo raznih ptic, ki so se prehranile čez zimo z žitnimi odpadki v bližini mlina ter zdaj gnezdile po bližnjem drevju in grmovju. Vračali so se semkaj tudi slavčki, lastavke, kosi ter se pridružili drugemu pevskega svetu v tej samoti, kjer jih ni nihče motil v njihovem veselju.

Moj ded me je imel jako rad, in ko sem malo odrasel, sem moral ostati pri njem v mlinu. Bilo mi je zares ugodno. Moja stara mati je znala skuhati izvrstne luskove žgance, ki so se kar tresli zabeljeni z velikimi ocvirki. Ni manjkalo tudi pečenke. Ded je večkrat zadel kakšnega dolgošca, ki mu je prišel kvar delat na vrt. Zato sta viseli skriti v kotu za pečo dve puški, ena dolga risanica na kremen, druga manjša in krača na kapico. Imeli smo pa še drugega lovca pri hiši. To je bil ogromen maček, ki je privlekel večkrat umorjenega zajca do mlina, zaskočivši ga v spanju na ležišču. Ker je bil mlin na samoti, ni izvedel o tem nikdar nič grajski lovec. Mene je zanimala v mlinu vsaka stvar. Opazoval sem, kako se veliko kolo

na lopate razmerno počasi vrti, dočim manje notranje mnogo hitreje zasega s svojimi gostimi palci v drenova rebra tanke preslice, ki vrti mlinski kamen po bliskovo. Preslica, čvrsto okovana, stoji od zdočaj s svojim šiljkom v železni matici, pa se vsled vednega vrtenja lahko užge, na kar mora mlinar dobro paziti ter prilivati olja v matico. Na presevač nataknuje sito po enakomernem udaranju skrajnega konca na dolnji del preslice sije v sitnico moko od zmletega žita, a otrobi leté iz sita v škaf. Pri belem kamnu je še posebno presegalo za krupico spredaj pred sitnico. Težavno delo za mlinarja je klepanje. Pri snemanju gornjega kamna mora vselej dobro primeriti, kdaj ga more spustiti na pod, in ravno tako oprezen mora biti pri natikanju. Sneti kamen in spodnji namaže z ogljem, da potem kleplje po črnih pegah z ostnato škrlijo, ki mora biti podstavljena z jeklom radi trdega kamna. Lepo je gledati, kako frčejo pri klepanju iskre in pesek na vse strani. Ker se mora to delo večkrat opravljati, se morajo tudi škrli večkrat ojstriti.

Moj ded je imel za to urejeno celo kovačijo v enem kotu svojega mlina. Celo

hrane, pozneje in sedaj ob suši stradajo. Posledica je malo in slabih rojev. Iz tega sledi, da je pričakovati majhen letni donos. Čebelni sovražniki, zlasti molji, bodo pri površnem oskrbovanju čebel zagospodarili po panjih in to zlasti sedaj v suhih poletnih mesecih v juliju in avgustu do ajdove paše. Ker imajo čebele pri sedanjih draginjah še posebno vrednost, zato svetujemo našim čebelarjem, da naj pazijo na molja, da ga zatirajo, kjer in kakor ga morejo. Posebno se ne sme puščati satovje, da bi se v njih molji zaredili. Brezmatične panje je treba združevati. Razpoke, kjer bi se molji ugnezili in razširili, zamazati. Nasprotno pa se mora vse storiti, kar bi zamoglo pospeševati vzdrževanje močnih panjev. V prvi vrsti ne sme manjkati čebelam dovolj vode pred čebeljakom, da jo sebi in zalegi donesajo v panje. V tej zadevi se veliko greši, ker se to navadno prezre in se misli, da dobé čebele vlage v jutranji rosi. Skušnja drugače uči. Pripekajoče poletno solnce preludo žege na prednjo čebeljakovo stran in na panje. Prilagodeno obsenčevanje mnogo zmanjšuje vročino in prihrani čebelicam prevetrovanje. Ker hočemo ob ajdovi paši imeti močna ljudstva, moramo skrbeti, da matica ne preneha z leženjem jajec. V ta namen začnemo sredi meseca julija s špekulativnim krmljenjem čebel z medom in sladkorno tekočino. Akoravno je obojega sedaj težko dobiti, vendar skrben čebelar to delo ne bode popolnoma opustil. Bode že dobil še nekoliko primerne hrane ali pa jih bode prenesel v boljšo lego, kjer dobé hrane na pravem stanjevetu ali v gozdih. Z jedno besedo: čim bolj nam narava odvzame, tem bolj mora človeška roka pomagati, da se čebele vzdržé in da ostane up na uspešno ajdovo pašo, ki je pri nas na Dolenjskem glavni vir dobre čebelne letine. A. Lapajne.

Dopisi.

Iz novomeške okolice. Čim bolj se bližamo zimi, tembolj pereče postaja vprašanje, odkod naj dobé tiste rodbine in podjetja kurivo za zimo, katera nimajo lastnih gozdov in ki si ne morejo nabaviti potrebnih drv, ker jih ni napravljeno vsled pomanjkanja delavnih močij in uprežne živine. Ker je takih rodbin na stotine ne le v našem glavnem mestu v Ljubljani, ampak tudi po naših mestih na Kranjskem in ker je na tisoče begunskih rodbin iz Primorskega, ki s strahom zró bodoči zimi v obraz, zato je ne le upravičeno, ampak vseh poklicanih činiteljev in zasebnikov sveta dolžnost, da vsak po svojih močeh pripomore k ugodni rešitvi tega vprašanja. Vsako k smotru vodeče sredstvo naj se

podvzame, da se prepreči ta nevarnost. Iz tega razloga se opozarja na sledeči mogoči način dobave premoga v novomeški okolici, ki naj pomaga naštim rodbinam, uradom in beguncem v Rudolfovem in okolici, da dobijo prepotrebno kurivo za zimo. Na veleposestvu grofic Margherijevih v Otočicah se je izkopavalo pred 10. leti premog, ki se je oddajal v Novo mesto, zlasti c. kr. okrožnemu sodišču. Vsled takratne konkurence cen in kakovosti premoga iz Trbovelj in drugod se je nadaljno izvrševanje tega rudnika ustavilo. Kolikor je splošno znano, se da ta rudnik z majhnimi popravami otvoriti, treba bi bilo v prvi vrsti dovoljenja lastnic in pa podjetnosti od strani oblasti, da se upostavi delo. S kakimi 50. ruskimi vjetniki pod nadzorstvom strokovnih močij, dobilo bi se v teku poletja, jeseni in zime toliko premoga, kolikor ga potrebujejo ne le imenovane rodbine in uradi v Rudolfovem, ampak zamoglo bi se ga oddati še vsem ob dolenjski železnici ležečim krajem. Vsa ta mesta istotako nujno potrebujejo premog in so s kurivom nezačestno preskrbljena, kakor je novomeška okolica. Gotovo bi zamoglo tudi naše glavno mesto Ljubljana črpati iz tega premogovega rudnika, če morda letos ne, pa v bodočnosti premog za svoja podjetja. In premog, ki se dobiva iz tega rudnika je po skušnjah in uporabi pred 10. leti prav dober in priporočljiv. To velja posebno letos, ker se trdi, da se premoga sploh ne bode dobilo. Te vrstice smo napisali z namenom, da se javnost oprime tega vprašanja, ker posameznik ne more družega, kakor svetovati, kar je opazoval. Tu je treba iniciative javnih činiteljev!

Iz bojišča pošiljam pozdrav vsem ljubim ostalim domačim, prijateljem in prijateljicam in vsem Dolenjcem. Kako je še kaj v naši ljubi domovini, za katero se vedno hlabro borimo? Z vsako uro se bližamo h koncu, kar nam povzroča veselje. Upamo, da pridemo kmalu spet nazaj v naš ljubi kraj Dolenjsko med naše drage svojce. Franc Kozoglav iz Št. Jošta št. 19, pri Rudolfovem, sedaj vojna pošta 646.

Vojni pregled.

Italijansko bojišče. — Boji na soški bojni črti so, izvzemši manjše praske, končani. Na planjavi Sedmih občin, kjer se še bijejo, so po zanesljivih poročilih, kakor se iz vojne tisk. stana 22. t. m. poročila, Italijani imeli 40.000 do 50.000 izgub. Uspeh, ki so ga s temi ogromnimi žrtvami pridobili, obstoji v zavzetju en kilometra širokega in 100 korakov globokega prostora na mejnem grebenu. V bojih zadnjih dni odlikovala se je cela vrsta polkov v hrabrosti in junaštvu. Glavno opirališče cele postojanke, Monte Forno, katero drži pešpolk št. 27 vže od lani, je bil 10. junija naravno

zelo zaželen napadalni cilj Italijanov. Po 11 urni topniški pripravi iz najtežjih kalibrov in min, ki je prešla v bobneči ogenj redke besnosti in izravnila naše v skalo vsekanе jarke, prešli so Italijani proti 4. uri popoldne z močnimi silami in v več vrstah k napadu. Na neki točki postojanke, kjer so si stale obojestranske rojne črte 70 korakov nasproti, posrečilo se je sovražniku, da je z manjšimi deli in pod zaščito megle prekoračil izravnanе jarke, a bil je s pravočasnim protinapadom deloma potolčen in deloma ujet. Dva sledeča napadalna valova Italijanov, kakor tudi še enkrat pozneje poizkušeni napad, izjalovili so se z močnimi izgubami za Italijane vže pred lastnimi ovirami. Hrabri tretji bataljon 27. tih je ujel 62 mož in enega častnika ter zaplenil eno strojnico, pred ovirami pa je obležalo nad 70 mrtvih, mej njimi en stotnik in še dva druga častnika. 27. tih obdržali so lastno črto v polni posesti in z njih hrabrostjo vpletli nov list v venec polkove slave. Enako slavno in hrabro se je odlikovala baterija št. 2 gorskega topniškega polka št. 10. Kakor se 23. t. m. uradno poročila, je nastal na tem bojišču zopet odmor. — Dne 26. t. m. pa je došlo uradno poročilo, da so 25. junija cesarski streli in deli zahodno-gališkega pešpolka št. 57 po temeljiti pripravi in uspešno topniško pomočjo po ljutem in trdovratnem boju zopet osvojili one dele postojank južno doline Sugana, kateri so še ostali v sovražnih rokah. Vsi protinapadi Italijanov razbili so se ob hrabrosti naše posadke. Dosedaj so privedli okoli 1800 ujetnikov, mej njimi 44 častnikov.

Rusko bojišče. — Na tem bojišču se je bojevanje, kakor se je 23. t. m. uradno poročalo, 22. t. m. mej železniško progo L'vov-Tarnopol in mej Dnjestrom, približno v prostoru pri Brzezany, poživilo. Poročila o ruski ofenzivi si nasprotujejo, kajti eno trdi, da je vlada sporazumno z delavskim in vojaškim svetom isto sklenila, a po drugem zopet ni misliti, da se Rusija udeleži glavne ofenzive entente. 25. t. m. pa se poročila, da traja dvoboj topništva na ruski bojni črti z menjajočo se silo dalje. Gromenje ruskih topov, ki stojé po večini pod poveljstvom francoskih in japonskih častnikov, naj bi pač naznanjalo bodočo rusko ofenzivo, a dosedaj je še ni in je, če vpoštevamo zmede v notranjstveni Rusije, tudi ne bo. Da ima Rusija doma dovolj opravila, nam pove zadostno poročilo iz Curiha 25. t. m., po katerem poročila „Cor. della sera“ iz Petrograda, da se je v Petrogradu in poleg tega še v gubernijah: Moskvi, Kalugi in Jaroslavu proglasilo vojno stanje. V Petrograd je došlo za vzdrževanje redu 20.000 mož z bojnega polja. Upostavila se je sopes cenzura za promet s tujcemstvom.

Zahodno bojišče. — Kakor se 25. t. m. z Dunaja poročila, so Angleži, po mirnejšem dnevu, ob katerem so samo pri Warnetonu in južno tik Scarpe po močnem ognju izvajali poizvedovalne sunke, prenesli 24. t. m. njih pomnoženo napadalno delovanje po večini na odsek bojne črte od kanala La Bassée do južno Scarpe. V bojnem ozemlju potoka Souchez, tedaj v prostoru Lensa, napadli so Angleži dopoldne na severnem bregu, po noči pa tudi na obeh bregovih nemške postojanke, toda brezuspešno. Vzhodno ceste Lens-Arras, nadalje pri Hulluchu, mej La Bassée in Lensom, napadli so Angleži istočasno, pa bili so zavrnjeni. V obče se je vršil dvoboj topništva, kateri je na Flanderskem postal silnejši, kot po navadi, in manjši, toda številni predirni poizkusi, katere so izvajale manjše angleške čete ob celi bojni črti od morja do Somme (St. Quentin). 23. t. m. so bili Francozi po koncentriranem ognju Nemcev prisiljeni, prepustiti po njih osvojenemu sedlu vzhodno hriba Cornillet zopet Nemcem. Dan 24. t. m. je bil osobito namenjen poizkusi, Nemcem zopet odvzeti po njih pred kratkem osvojene črte pri Vauxaillou. Francoski napadalni valovi, kateri so morali v drugič preko prostega polja prodirati, niso samo nič dosegli, temuč so imeli pri tem tudi številne izgube. Francosko topništvo delovalo je tudi na več mestih cele bojne črte do Može.

Balkansko bojišče. — Odkar so se Angleži na macedonskem bojišču mej jezeri Butkovo in Tahyno s svojimi črtami umaknili, ni s tega bojišča nič posebnega poročati. — Na pritisk entente odpovedal se je grški kralj Konstantin prestolu na korist svojega sina Aleksandra. Kralj sam in prestolonaslednik z družino pa sta odpotovala v Švico. Po poročilih iz Aten so ukorakale v Atene entente čete. Zaseda severne Grške je potemtakem izvršena.

Na morju. — Podmorska vojna nadaljuje se kljub protiodredbam sovražnih nam sil, z nezmanjšano srčnostjo dalje. Wolffov urad javlja 25. t. m.: Po razglasitvi potopitev po naših podmorskih čolnih v maju znaša skupni plen od početka vojne pri sovražnih in nevtralnih trgovskih ladjah 8.638.500 ton, to je 60 od 100 ton več, kot so štele nemške trgovske ladje ob izbruhu vojne. V istem

času uničenih je bilo poleg zgoraj imenovanih trgovskih ladij še 157 enot angleške vojne mornarice z 632.900 tonami in skupno sovražnih enot 255 z 892.465 tonami. Ta izguba je približno tako velika kot je bilo vojno brodovje Združenih držav ob izbruhu vojne.

Franjo Neubauer:

S harmoniko.

Na čepici šopek iz rož pomladanskih
a v rokah harmoniko, radosten svat
veselo je sviral, pogumno je stopal,
kot šel bi si cvetno družico izbrat.

Pred njim so se dvigali d'ima oblaki,
že čakal odprt je železniški voz! —
Ah, kam? — Tam nad potjo v cvetočem
je grmu
prepeval zaljubljeno pesemco kos!

Utihi je, — v sreč je klicala žalost
pomladi in domu boléstno slovo,
še enkrat po dolih in gričih domačih
iskalo mu sreče je mirne oko.

Pa spet je zasviral, — veseli akordi
trpečemu sreč so peli pogum.
Zapiskal je vlak in odhrôpel v daljino,
da novih pripelje boriteljem trum.

Zamolcklo grmelo je tam izza gričev,
vojak se je zgânil, misleč na pomor,
potem je raztegnil harmoniko zopet,
za njim pa zapel je tovarišev zbor.

Domače in tuje novice.

Odlikovani Novomeščani. Rez. rač. podčastnik g. Feliks Mejak je bil odlikovan s srebrnim zaslužnim križcem s krono na traku hrabrostne svetinje za njegovo izvrstno službovanje pred sovražnikom in s srebrno častno svetinjo Rdečega križa za njegove posebne zasluge v službi. — Nadom. rez. dragonec gosp. Rudolf Not je prejel železni zaslužni križec brez krone za izvrstno obnašanje pred sovražnikom. — Poročnik v rezervi g. Ladislav Mlakar in rez. Vorm. gosp. Viljem Ramor sta dobila bronasto hrabrostno svetinjo za hrabrostno obnašanje pred sovražnikom. — G. Alojzij Andree je dobil pa bronasto častno svetinjo Rdečega križa za posebne zasluge za Rdeč križ. Čast, slava našim junakom!

Vojni mož v Novem mestu. Pretečeni četrtak je obiskala našega vojnega moža šolska mladičina iz Št. Lovrenca pod vodstvom učiteljstva ter mu zabijala žrebljčke. Dober teden poprej pa je bila šola iz Prečne pri tem domoljubnem opravilu. Vojni mož bode še čakal nekaj časa pod obokom hiše g. Bergmanna, a pozneje pa misli zopet spremljati svojo fronto in odriniti na novomeški kolodvor, kjer bode sprejemal novih zvestih zaveznikov in prijateljev. — Na novo se je zabilo žrebljev v času od 1. do 22. junija za svoto 122 K 40 vin., toraj z izkazano svoto 2833 K 44 vin., skupaj 2955 K 84 vin. Stroškov za vso slovesnost pri odkritju vojnega moža je bilo komaj 255 K 37 vin., kar naj bode objavljeno v čast patrijotičnemu in nesebičnemu sodelovanju Novomeščanov obojega spola. Tedaj ima vojni mož v Mestni hranilnici sedaj naloženega denarja 2700 K 47 v. Vabimo najvljudneje šole, županstva, društva in vse prebivalstvo iz mesta in okolice: pridite, izvršite svojo patrijotično dolžnost ter močno oželezite vojnega moža, da bode tembolj trden in nepremagljiv proti sovražnikom.

Poročnikom imenovan je naš domačin g. Ivan Cesar. Kakor smo poročali v našem listu, je bil g. poročnik že dvakrat odlikovan. Čestitamo vrlemu junaku!

Obligacije V. vojnega posojila. Posojilnica v Kandiji javlja, da je že prejela nekaj obligacij V. vojnega posojila ter jih razdeljuje podpisovalcem.

kovaško oglje je žgal. Že takrat sem videl, kako se žege oglje, a zakaj ni izgorelo v kupu, zbitem na čvrsto s prstjo, sem izvedel še-le v poduku iz naravoslovja. Posebno so me zanimala tudi stope. Bile so štirí, tri za kašo, ena pa za olje. Na veliki peči v hiši je bilo vedno polno žakljev prosa, kjer se je sušilo. Manje je bilo ječmena za ješprenj, a še manje ajde za ajdovo kašo. Enakomerno so padale od zdolaj okovane stope od širokih, v vreteno zabitih motorog vzdigovane v izdolbino v velikem hrastovem hlodu in phale in luščile dotično žito bodisi v pšeno, ješprenj ali ajdovo kašo. Največ se je izdelovalo pšena, saj je bila takrat še — mlečna kaša, otročja paša. V novejšem času je iztisnil iz naših kmečkih domov kašo tuji riž, za kateri se je izdalo brez potrebe mnogo denarja, a kaša je vendar domač pridelek in zdrava jed. Sedanja vojska pa je prisilila ljudi zopet na setev prosa in na izdelavo domače kaše, pa ne bi škodilo, da ostane pri tem tudi naprej. Ravno tako naj zamenijo kavo mlečni žganci, in naši otroci bodo zopet rdečelični in močni. Najzanimivejša je bila zadnja stopa pri zidu. Bila je teža od

drugih radi namenjenega jej dela. Tolkla je oljnata-semenja za olje. Morala je zdrobiti seme v kašo, potem se je ta kaša zavila v čvrsto platno v obliki velikega hleba ter položila v prešo, ki se je vedno bolj privijala, dokler se ni olje izcedilo v posodo, ki je bila nastavljena pod prešo. Delalo pa se je olje za luč od lann, konoplje in koščičevine (ligustrum vulgare). Od farskih kapi (enonymus europaeus) se je dobivalo olje za lek proti garjam pri živini. Tudi za jed se je izdelovalo olje od bučinega semenja in od bukvice. Ta oljnata obrtnija pa je prenehala pri nas že zdavnaj. Za luč smo dobili v šestdesetih letih pretečene stoletja petrolej, a za jed se je kupovalo boljše laško olje prav po ceni. V današnjih hudih časih iz novič priporočajo naši gospodarski listi, da se lotimo izdelovanja olja za jed od buč in solnčnic. To pa nam ne bi mnogo pomoglo, kajti to pri nas pridelano olje je tako drago kakor laško, ker se ga more sploh le malo dobiti, pa tudi laškega olja ne more nikdar nadomestiti.

(Dalje sledi.)

Razglas. Mestno županstvo naznanja, da se bode prihodnji teden, to je dne 2., 3., 4. in 5. julija 1917 oddajala moka za ves mesec, in sicer v sledečem redu:

Torek:

h. št. 1 do 6 od 8. do 9. ure dopoldne;
7 19 9. 10.
20 26 10. 11.
27 35 11. 12.

h. št. 36 do 40 od 3. do 4. ure popoldne;
41 47 4. 5.
48 56 5. 6.

Sreda:

h. št. 57 do 67 od 8. do 9. ure dopoldne;
68 77 9. 10.
78 89 10. 11.
90 100 11. 12.

h. št. 101 do 112 od 3. do 4. ure popoldne;
113 126 4. 5.
127 138 5. 6.

Četrtek:

h. št. 139 do 149 od 8. do 9. ure dopoldne;
150 158 9. 10.
159 171 10. 11.
172 188 11. 12.

h. št. 189 do 205 od 3. do 4. ure popoldne;
206 213 4. 5.
214 220 5. 6.

Petek:

h. št. 221 do 226 od 8. do 9. ure dopoldne;
227 231 9. 10.
232 254 10. 11.
255 263 11. 12.

h. št. 264 do 271 od 3. do 4. ure popoldne;
272 281 4. 5.
282 298 5. 6.

Vse stranke se strogo opozarjajo, da pridejo točno ob določenih uri ter da prineso s sabo potrebni drobni denar (drobiž).

Cepljenje koz v novomeškem zdravstvenem okrožju:

29. junija 1917 v Novem mestu od 8. do 10. ure dopoldne.

1. julija 1917 v Šmihelu od 8. do 10. ure dopoldne.

3. julija 1917 v Prečni od 3. do 4. ure popoldne.

5. julija 1917 v Karteljevem in Mirni peči od 10. do 11. ure dopoldne, in od 2. do 3. ure popoldne.

6. julija 1917 v Št. Petru ob 9. uri dop., v Družinski vasi ob 11. uri dopoldne, v Beli cerkvi ob 1. uri pop., v Orehovici ob 3. uri popoldne, v Brusnicah ob 5. uri pop., v Slateneku ob 7. uri pop.
10. julija 1917 na Ruprčevrhu ob 10. uri dop., v Podgradu ob 2. uri popoldne, v Stopičah ob 5. uri popoldne.

Teden pozneje ob istem času in istem mestu povsod revizija.

Procesija za dež je šla v torek, dne 26. junija ob pol 6. uri zjutraj iz novomeške kapiteljske cerkve v Šmihel, kjer se je darovala sv. maša za dež. Procesijo je vodil preč. g. kanonik Erzar. Udeležba je bila velika.

Poroka. Dne 20. junija se je poročil v Lebringu na Štajerskem g. Aleksander Jakša, medicinec, z gpđ. Ido Grosser iz Neudorfa pri Wildonu. Obilo sreče in blagoslova!

Šolski sklep z zahvalno sv. mašo se je vršil danes 28. junija v Novem mestu v vseh tukajšnjih šolah.

Novi kip presladkega Srca Marijinega v novomeški kapiteljski cerkvi je na dan sv. Alojzija blagoslovil mil. g. prošt dr. Seb. Elbert. Kip je bil namenjen že l. 1915 enakočasno s kipom presv. Srca Jezusovega, pa zaradi vojnih razmer ni bilo mogoče ga dobiti. Toda neutrudljivi skrbi za lepoto cerkve mil. g. prošta se je posrečilo, ga sedaj nenadoma priskrbiti, za kar mu bodi izrečena prisrčna zahvala. Tako je ustrezno srčnim željam častilcev in častilk presv. Srca Jezusovega in presladkega Srca Marijinega. — Za ta Marijin kip so darovali že istočasno: G. Leopold Kolbezen; Črnomelj, 10 K; neimenovana 3 K; neimenovana 4 K; g. Angela Sušnik 5 kron; g. Uršula Avsenik 4 K; Neimenovan 1 K, gosp. Fr. Možina 2 K; štiri neimenovane 4 K; g. Marija Štular 1 K; neimenovana 2 K; g. Julija Mramor 4 K; neimenovana 4 K; neimenovan 3 K in neimenovana 3 K, toraj skupaj 50 kron. Od te svote se je

takrat porabilo za enak marmornat podstavek 31 K 70 vin., ostanek 18 K 30 v pa je podpisani izročil mil. gosp. proštu, kateremu naj blagi dobrotniki pošiljajo nadaljnj darove za omenjeni kip in ne več uredništvu „Dol. Novic“. U. H.

Zaroka cesarjevega brata. Ces. kr. korespondenčni urad poroča: S cesarjevim dovoljenjem se je zaročil nadvojvoda Maks z drugo hčerko prvega najvišjega dvornega mojstra princa Konrada Hohenlohe-Schillingsfürst, princezinjo Frančiško, ki ima že po svojem rodu pravice članov bivših državnostanovskih vladarskih rodbin. Nadvojvoda Maks je bil rojen dne 13. aprila l. 1895. kot drugi sin nadvojvodinje Marije Jožefe. Princezinja Frančiška Hohenlohe je rojena 21. junija 1897.

Nenavadno visoka krompirjeva cima je zrastle na vrtu g. Ivan Morauc-a v Novem mestu. Dolga je nad poldrugi meter in se bode sedaj razcvela. Radovedni smo, če bode tudi sad v primeri z rastlino tako obsežen. Potem si bomo pač želeli veliko tacega vojnega krompirja. Vsled visoke rasti je moral gospodar cimo nakoliti.

Rodovitnost. Na kmetijski šoli na Grmu je imela 26. t. m. svinja, Hoesch-ove pasme, 16 zdravih in čvrstih pujskov. Lansko leto je imela ena svinja celo 17 mladičev. Ker je ta pasma zelo rodovita, utrjena in ni izbirena in hitro raste, jo našim posestnikom priporočamo.

Šesto vojno posojilo. Rok za podpisovanje VI. vojnega posojila se je zopet podaljšal in sicer do 15. julija 1917.

Umrla je v Šmihelu pri Novem mestu dne 21. junija Marija Knafelc rojena Marolt, po dolgi, mučni boleznini in previdena s sv. zakramenti. Blaga mati zapušča malega sinčka in žalujočega moža, ki se zopet vrne v vojno. Dasiravno je že od začetka vojne v fronti pri gorskih topničarjih, mora sedaj zopet nadaljevati svoj posel proti sovražniku. Bog daj rajni večni mir!

Nesreče. Janez Kavšek, posestnika sin z Dol. Kamenc, se je povozil in si zlomil desno nogo v goleni. — Jaroslav Cejp, železniški sprevodnik, je padel z vlaka med vožnjo Novomesto-Mirnapč. Prišel je toliko pod kolesa, da mu je zmečkalo prste leve noge. — Franc Hrovat, hlapec v Malnski vasi pri Mirni peči je padel s konja in zadobil tri rane na glavi. — Franc Kočvar, hlapec na Žihovem selu, je padel tudi s konja in zadobil dve veliki rani na glavi. Omenjeni ponesrečenci se zdravijo v bolnici Usmiljenih bratov v Kandiji.

Električna razsvetljava v Novem mestu. Armadno vodstvo je na željo udeležnih poveljstev podaljšanje vže obstoječega električnega toka iz Kandije v Rudolfovo zaukazalo. V primeroma kratkem času so bila dela dovršena. Zvezane so s tokom sedaj že vse bolnišnice in poslopje c. kr. okrajnega glavarstva. Za razsvetljava mesta postavile so se tri obločnice. Napeljava električne luči v privatna poslopja se je iz tehničnih ozirov še odložila.

Prav lepo je, da se zbirajo ljudje po trudnem dnevnem opravlilu, posebnno ženske in dekleta, v večernih urah pred svojo vaško kapelico ter ondi molijo litanije ali rožni venec, proseč Marijo za mir in dež in sploh za vse dušne in telesne potrebe in nazadnje zbrano zapojó več Marijinih pesmic. Takšno domačo vzpodbudno pobožnost smo slišali ta teden na Brodu. Le vztrajno tako naprej! Posnemajte tudi drugod, ker takih kapelic se nahaja dovolj vseh povsod v naših vernih slovenskih vasicah.

Ušel je ptiček „Harzer“. Kedor ga je ali bi ga morda vjel, se prosi, da naznani to pri našem uredništvu; dobil bo nagrado.

Novim naročnikom ne moremo več postreči z vsemi številkami tekočega letnika. Naj nam to blagovoljno oprosté. Kolikor jih imamo, toliko jih pač pošljemo tudi nazaj. Toliko v pojasnilo na večkratne reklamacije.

Pozor! V zadnjem času so nastale težkoče glede dobave raznih živil za tukajšnje prebivalstvo in ker — začasno — mestna zaloga komaj preskrbuje svoje dosedanje prebivalce, se iz tega razloga opozore vse sedaj izven novomeške občine živeče rodbine (osebe), da se naj — začasno — ne naselijo v novomeški občini, ako nimajo same za svojo prehrano potrebnih živil, kajti iz mestne zaloge ne bode — začasno — dobil nobeden novo naseljeni prav nobenih živil (moke, masti, mesa itd.).

Veliko gromenja — malo dežja. Nestrpno pričakujemo dežja. Včeraj proti večeru so nam črni oblaki in gromenje obljubovali toliko zaželjene mokrote, a prišlo je ni nič v novomeški okolici. Po drugih krajih proti Ljubljani, pravijo, da je vendar nekaj namočilo. Bog se nas usmili! Vsa polja bodo uničena po grozni suši.

Pozdrave pošiljajo vsem znankam in znanecem iz visokih tirolskih gorá: Joh. Jenič, Ant. Kušar, Josip Ueman, Jožef Gazvoda, Alojz Blatnik, Franc Korenč, Štefan Volk, Gregor Sturm, Ivan Cesar in A. Vidmar.

Nikeljnasti novci po 10 vinarjev se spravijo iz prometa z 31. decembrom 1917, vendar jih bodo še državne blagajne sprejemale do 30. aprila 1918. Namesto teh se bo izkovalo za 58 milijonov kron po 20 in 2 vinarja iz železa.

Na pomoč! Požar je uničil 26. t. m. vas Podgorico pri Dobropoljah. Ostalo je samo par bolj oddaljenih kozolcev in štiri hiše. Sicer je uničena cela vas, kolikor se je drži skupaj. Pogorelo je 15 posestnikov, skoraj vsi popolnoma. V silni suši in vsled pomanjkanja vode se je rešila komaj živina, drugo je postalo žrtev plamena, ki je v dobri pol uri objel vso vas. Tudi nekaj prešičev je zgorelo. Reveži so brez strehe, brez živeža in brez denarja. Samopomoč je v teh težkih časih nemogoča. Zato se obračamo do usmiljenih src, da po možnosti, četudi sami v stiski, vendar lajšajo še hujše gorje svojega bližnjega. Darove hvaležno sprejema župni urad v Dobropoljah.

Prisrčna voščila h godu vsem Petrom, Pavlom in Pavlam!

Podpisujte 6. vojno posojilo!

Raznotero.

Konfiniranja in interniranja. Pred nedavnim je cesar ukazal, naj se natančno preiščejo vsi slučaji konfiniranja in interniranja in se izpusté vsi tisti, proti katerim ni opravičenega suma. (Interniran je, kogar držijo zaprtega, četudi ni obtožen; konfiniran pa, kdor je sicer prost, pa se sme samo v določenih mejah kakega kraja gibati.) Konfiniranja in interniranja so protipostavna. Zakon z dne 27. oktobra 1862, drž. zak. št. 87, ki ga je šteti k državnim osnovnim zakonom, pozna interniranje in konfiniranje, a ju v § 5. izrecno prepoveduje. V svojem § 6. določuje clo, da se vsako omejevanje osebne svobode, odrejeno v izvrševanju urada ali službe v protislovju z omenjenimi določbami, ima v slučaju zlobnega namena kaznovati kot zločin zlorabe uradne oblasti (§ 101 k. z.) sicer pa kot prestop z zaporom do treh mesecev.

Tobak za blago. V neko trafiko je prišel kmetič in hotel kupiti tobaka. „Je vse razprodano!“ ga kratko zavrne prodajalka. „Škoda! veste, nekaj malega surovega masla imam tukaj“, pravi kmet in pokaže na svojo košarico. „A, tako, no čakajte, bom takoj pogledala!“ In res je našla v nekem predalu štiri zavojčke tobaka. Kmetič hitro spravi tobak, položi denar na mizo in hoče iti. Prodajalka se

seveda razjezi in zahteva surovo maslo, a kmetič se ji smeji in pravi: „Sem ga pozabil doma!“

Prorokovanje za leto 1982. Takrat bode petrolej, olje, bencin in druge enake smrdljive stvari že zdavnej pozabljene. Železnična lokomotiva bode že dolgo stala že vsa okajena v kakšnem muzeju kot stara šara. Zato bode pa gospodar celega sveta tok, električna sila. Električna bo kuhala in delala. Po noči bo nadomestovala solnce z gorkoto tako, da bode še zemlja enkrat toliko rodila, kakor sedaj in joka kmeta ne bode več slišati. Vse škodljive živali, rastline in snovi v zraku, na zemlji in v vodi bode električna uničila, tedaj ne bode zamogel nihče več povziti bacilov za kolero, tifus, jetiko itd. Vso vodo in morje bode električna destilirala (očistila) in zrak bodo srečni ljudje le gorak srkali, ne bode več prehlajenja, ne več mučnega nahoda. Naši potomci bodo namreč znašli stroj, s katerim bodo ves zrak celega sveta v enako toploto spremenili in štiri letne čase sploh spravili iz sveta. Vse povsod bo skozi celo leto 20 stopinj gorkote. V zraku bodo ljudje hodili, kakor na suhem. In kdor bi se električne železnice vstrašil, se bode lahko vozil v zaprtem balonu pri obloženih mizi, v prijetni družbi, v razkošju in vživanju. Če bode pa želel celó večji izlet napraviti, ne bode šel na Gorjance, ampak naravnost bode lahko poletel na luno k vrtni veselici. Takrat bode svet svečen! Toda vsi tudi ne bodo srečni. Ženske ne bodo mogle klepetati in trpinčiti z jezikom svoje slabše polovice po svoji volji, ampak le tako dolgo, dokler se bode možu dopadlo. Z električno silo bode lahko mož na mah ustavil električni jezik.

Strah ga je rešil! Pred veliko leti se je zgodilo v nekem mestu sledeče: Bila je ves dan velika pobožnost v čast žalostni Materi božji in cerkev natlačeno polna vernikov. Zvečer po sklepu slovesnosti ostal je še neki deček v cerkvi, da bi še opravil sv. križev pot. Hodi pobožno premišljuje od postaje do postaje, kar ga zagrabi nekako pri šesti štaciji tak silovit strah, da je po skrivni moči gnan, urno bežal iz cerkve. Komaj stopi na prosto, udere se ves cerkveni strop z groznim ropotom in velikanski dim prahu se kadi iz razbitih oken.

Razputinovo truplo zgorelo na grmadi. Iz Amsterdama poročajo, da je provizorična ruska vlada izkopala grob Razputinov in sežgala njegovo truplo na grmadi. Grob z napisom Razputina je bil prazen, ali sobarica bivše carice je povedala, da je Razputinovo truplo pokopano na vrtu v Carskem selu po želji carice. Tam so res našli balzamiranega meniha. Truplo so polili z bencinom, položili je ponoči na grmado in zažgali. Pepel so vrgli deloma v Nevo, deloma razmetali po polju, da se tako zatre vsak sled po slovitom menihu Razputinu.

Prežalostni pojavi časa! Dunajski časopis „Abend“ piše: „Niti misliti si ne moremo, kako stradajo v današnjih dneh otroci siromašnih staršev. Očetje ginejo polagoma na bojnih poljanah ali pa se vračajo k svojcem kot bolniki in pohabljeni. Zdaj je vse na materinih ramah; delati morajo po 12 ur na dan pri poulični železnici, v tvornici ali pa šivajo pri šiviljah po zatohlih izbah, da si zaslužijo za troho kave, sladkorja in zelenjave. Staršev toraj ni doma. Otroci pa rastejo in stradajo. Prosto se potikajo po ulicah in parkih in kradejo, kjer najdejo kaj za zob. Kakor tropa lačnih volkov se klatijo po mestu in izmikajo, kar dosežejo. Dva dečka sta ukradla branjevki $\frac{3}{4}$ kg moke, pa sta si sama skuhala večerjo. Štirinajstletna deklica, še otrok, ki že hodi v tvornico, je iztrgala detetu kos kruha — lačna sem bila, je rekla. Dečki kradejo po prodajalnicah marmelado, konserve, in ko bi kvišku pogledal, ti izginejo izpred oči. Drugi zopet kradejo vreče in perilo,

kradejo svojim delodajalcem dele pohištva, da pridejo do drobiža, za katerega si kupijo kaj za prazen želodec. Ko bomo premišljevali in presojali ta tako resen pojav: otroci so ljudje. Te drobne deklice in ti mali dečki, ki kradejo danes iz prirojene telesne potrebe, bodo zrastle v nekaj letih v može in žene in ne bodo opustili svoje tatinske navade, v katero so bili prisiljeni, kakor drobna, nedolžna deca."

Gorjé farizejem.

"Oh, kakšni ste vendar priprosti ljudje!" mogotec prostaku potoži.
"Gorjé vas zadene, prestrašno gorjé, srce se mi krči in oži.

Pokorščina zginja, vsak hoče prostost, spokorno življenje vam gine.
Da jaz, kakor vi, dostojanstva sem prost, požiral zgolj same bi sline.

Kaj pravim? Še zdaj se hudo pokorim.
Saj večkrat korakam na goro, da tamkaj si trudno srce ohladim, da lažje spet delam pokoro.

Ob žeji sam hodim po vino si v klet, da nisem nikomur nadležen.
Če prazna je čaša natočim jo spet, a kdo mi zato je hvaležen? —

Med vami izginil spokorni je duh, kdo vas se pokore oklene? —
Hudo je, še hujše pa bo vam za kruh, brezmejno gorjé vas zadene!"

"Oprosti", se slednjič oglasi prostak, "kaj jeremijade bi peli?"
Gospodu življenja zaupa naj vsak, on rani pa zopet zaceli.

Že večkrat sem točil nad gréhi solzé, zato se pa tebi le smejem.
Cestninarjem Kristus ne kliče gorjé, on kliče, gorjé farizejem!"

Br. Gervazij.

Nekaj o slovenski pisavi.

(V. Bitenc-Radoš.)

"Non in patria viventes linguam suam optime cognoscent." (V tujini živeti spoznajo svoj jezik najbolje.)

S tem stavkom se nikakor ne mislim hvaliti in poviševati, kakor si bo morda kdo predstavljal, pač pa je v njem zapopadena čista resnica, ki jo v teh časih lahko potrdi na tisoče mož zunaj na bojnih poljih. Še nikoli, namreč, se ljudje niso tako učili ljubiti svojo domovino in svoj jezik, kakor v tej vojni.

V zadnjih časih sem zasledil, da so se v naše časopise vrinile kar naenkrat nekatere nepravilnosti v pisavi. Kot zvesti ljubitelj svoje materine govornice si ne morem kaj, da ne bi posebno o dvojem povedal par besed.

Imamo n. pr. glagol: častiti. Pretekli deležnik (participium perfecti) se glasi: častil- (a, o). Od tega deležnika se tvori samostalniki: častilec. Torej ne vem odkod pride popačenka: častivec?! Vem, da mnogi izgovarjajo imena te vrste na ta način, toda če se že izgovarja, še ni rečeno, da se mora tudi tako pisati. Poljaki imajo svoj mehki l, ki se izgovarja za w. Na pr.: paczylem (pačivem) = gledal sem; ali: proszylem (prošivem) = prosil sem. Poljščina ima seveda svoja slovniška pravila, slovenščina pa svoja, čeprav sta oba jezika slovanska. Torej je edino prava pisava: gledalec, prosilec, kadilec, ne pa: gledavec, prošivec, kadivec. — Vse kaj drugega je seveda pri samostalniki, ki se ne izvajajo od preteklega deležnika, kakor: lažnjivec, nevoščljiviec, hinavec itd. Toliko o tem.

Nadalje sem opazil, da se prislov: celo piše po najnovejšem: clo. Tudi to so

Izdajatelj in založnik J. Krajec nasl.

sodila vojna leta, ki vendar ne smejo škodovati naši govornici! Nekako nerodno se mi zdi, izgovoriti zadnjo obliko. Če pa že kdo ravno izgovarja tako, v pismenem jeziku bi ne bilo treba vpeljati. Francoski jezik je elegantski in pripoznano lep, vendar je pisava čisto drugačna od izgovarjave. Torej, če ima to z lepoto in eleganco kaj zveze, bi se tudi slovenščini spodobilo, da se vsaka beseda ne napiše tako, kot se izgovori.

To naj zadostuje. Naj me ne vara upanje, da bo s temi vrsticami vsaj nekaj pridobljenega na tem polju.

Lublin, 3. junija 1917.

Iz spominov na lakotno leto 1817.

III. (Župnija Vinica.)

Kako hudo je bilo pred sto leti, ko so ljudje lakote mrli, nam kaže posebno mrliška knjiga viniške župnije, v kateri je zapisano pri 10. mrljih, da so umrli vsled lakote. Ti so bili: 1) 11. marca je umrl na Zapodju h. šteč. 16. Matija Gorše, star 65 let. 2) 8. maja je umrl na Knežini št. 8. Matija Hrebec, star 65 let. 3) 26. maja je umrl na Sečjem Selu št. 12. Marko Kambič, star šestdeset let. 4) 28. maja umrl je v Tribučah Matija Vrbanc iz Vučakovca št. 21., star 50 let. 5) 2. junija je umrla v Kovačjem Gradu št. 4. Katarina Runtič, stara petdeset let. 6) 6. junija je umrla v Kovačjem Gradu št. 3. Ana Medoš, stara 20 let. 7) 9. junija je umrl na Hrastu št. 4. Ivan Lavnički, star 70 let. 8) 15. junija je umrl na Hrastu št. 25. Mate Gorše, star 55 let. 9) 21. junija je umrla na Goleku št. 4. Ana Mravinec, stara tri in pol leta. 10) 26. junija je umrl v Podklancu šteč. 20. Peter Štefanič, star 60 let. — Razun teh, ki so umrli za lakoto, pa jih je v tem letu umrlo še 17 — od 14. julija dalje — za grizo in 8 — od 9. maja nadalje — za "koljavino" ali grizenjem. Najbrž so jedli vsled pomanjkanja in lakote nezrelo sadje in si nakopali s tem bolezen in smrt. Vseh mrljcev v tem letu pa je bilo 162. J. Šašelj.

Spisi Krištofa Šmida.

Izšel je 16. zvezek spisov Krištofa Šmida v založništvu J. Krajec nasl. v Novem mestu, poslovenil frančiškan P. Blanko Kavčič. Ta novi zvezek vsebuje šest lepih pripovedk: „Roparski grad“, „Ptičje gnezdo“, „Poškodovana slika“, „Tiskovna pomota“, „Spominčica“ in „Diamantni prstan“. Cena broširanemu snopiču je 1 krona; trdo vezanemu zvezku pa 1K 40 vin.; po pošti 20 vin. več. Opozarjamo na ta novi 16. zvezek župnijske, šolske in izobraževalne ter vse druge ljudske knjižnice. Gotovo ni slovenske knjižnice, ki bi ne imela med drugimi lepimi knjigami tudi vseh spisov Krištofa Šmida, po katerih posebno naša mladina tako rada sega. Za tem zvezkom izide v dobrem mescu zadnji, 17. zvezek: „Brata“ in „Različni sestri“. Ni pa tudi kmalu tako priporočljivih mladinskih spisov, kakor so ravno spisi ljubitelja in vzgojitelja mladine Krištofa Šmida. Njegovi spisi so zaradi svoje velezanimive in poučne vsebine preloženi malodane na vse evropske jezike. — Vsi dosedanji zvezki se dobé pri J. Krajec nasl. v Novem mestu ter v vseh knjigarnah po Slovenskem po zelo nizki ceni.

Razvedrilo.

Pri odvetniku. Kmet: „Gospod doktor, meni je sosed dolžan tristo kron. Ko sem ga tirjal, naj mi plača, mi je vrata pokazal in rekel, naj se grem solit. Kaj naj naredim?“ — Odvetnik: „Jaz na vašem mestu bi tega ne storil!“

Po domače. Kmet zrakoplovcu, ki je na tla padel: „Kajne, na tleh je še zmeraj najlušneje!“

Pred sodiščem. Sodnik kazaje na pričo, ki ima leseno nogo: „To je torej tisti človek, ki ste ga poškodovali?“ — Zatoženec: „Je res; ampak noge že prej ni imel!“

Znati se mora. Sluga svojemu tovarišu: „Moj gospod je zelo nezaupljiv. Če grem v klet po vino, moram celi čas žvižgati, da ne morem gredoč piti.“ — Tovariš: „No, jaz bi se za to pač zahvalil!“ — Prvi: „Ja, saj če sem prav žejen, vzamem seboj vratarjevega fantiča, da žvižga — jaz pa pijem!“

Prevesten. Profesor: „Na lovu mi je tudi ena lisica prišla na strel.“ — Logar: „Zakaj pa je niste ustrelili?“ — Profesor: „Ker ste me bili povabili le na zajčji lov!“

Zmeraj lepši. Oče: „Moja hči sicer ni lepa, ampak dote bo imela trideset tisoč kron in pozneje podedva še po stricu...“ — Snubec: „Nikar naprej ne govorite — ona je čedalje lepši!“

O ta alkohol! A: „Vi, star samec, ste se včeraj zaročili? Saj še ni davno, ko ste tako čez zakon zabavljali!“ — B: „Včeraj sem ga bil dobil malo v glavo in v pijanosti se je ta zaroka izvršila. Iz tega lahko razvidite strašne posledice alkohola!“

V vojaški šoli. Narednik: „No, Bregar, koliko počutkov ima človek?“ — Bregar: „Sedem, gospod narednik.“ — Narednik: „O ti kajon! Jaz imam v mislih petere počutke in on misli na sedem poglavitnih grehov!“

Pred sodiščem. Ropar-morilec svojemu zagovorniku: „Gospod doktor, pazite, da pri zagovarjanju ne izgubite glave, — ker potem sem tudi jaz ob svojo!“

Na lovu. Sinček očetu: „Poglej no ata, kako zajci pred tabo beže, — in vendar še nisi nikdar nobenemu nič žalega storil!“

Vsak ima svoj prav. Sodnik: „Vi ste žmahna zelo razžalili; kako morete to opravičiti?“ — Zatoženec: „Jaz mislim, če ne bo človek smel eden družemu že več reči osel ali bik, da potlej sploh ne bo mogoče z ljudmi več obćevati!“

Ali — ali. Oficir tovarišu: „Kako, da si prosil, naj te premestijo h kavaleriji?“ — Tovariš: „Moj prihodnji zet je ukazal: Če si ne izvolim kavalerije, — ne dobim Valerije!“

Zagovoril se je. Sodnik: „Vi pravite, da ste bili čisto pijani, ko ste površnik ukradli?“ — Zatoženec: „Seveda — sicer bi bil vendar kakega boljšega pofulil!“

Iver. Dokler imaš ti protin, še ni najhujše; ampak, če ima on tebe, potlej je zlodej.

Karta za sladkor. Služkinja je ravno kar odšla po karte za sladkor. Kar se spomni gospod, češ, da jej je pozabil naročiti za eno karto več, ker so dobili včeraj novorojeno deklico. Urno stopi k telefonu ter pokliče uradnika, rekoč: „Prosim za mojo hišo eno karto za sladkor več, ker smo dobili novo deklico!“ — Uradnik odgovori: „Nikakor ne! Deklica bi morala prinesiti karto za sladkor seboj od tam, od koder je prišla!“

Slab bolnik. „Kaj, čisto zdravi ste? Nobenih bolečin? Nič utrujenosti? Dobro prebavljanje in dober spanec? Ja, kaj pa pravi k temu vaš zdravnik?“

Naročniki,
priporočajte „Dol. Novice“!

Loterijske številke.

Gradec, 20. junija 45 18 52 87 5

Stanovanje išče upok. ljudskošolski učitelj, oženjen, brez otrok, najmanj dve sobi in kuhinjo, v Rudolfovem ali bližnji okolici. Se najraje v samostojni hišici, kjer bi imel na razpolago tudi vrt, pitno vodo in bi lahko dobil tudi njivo v najem. Ponudbo z zahtevano stanarino z naslovom „Stanovanje 62“ na upravnishv „Dol. Novice“.

Preklic.

Spodaj podpisani javlja, da nima njegova žena Katarina Božič pravice, kako stvar prodati, ali kakoršnokoli kupčijo sklepati.

Janez Božič, posestnik Mala Bučna vas.

Vabilo na občni zbor

Kmetijskega društva v Št. Jerneju
reg. zadruga z omejenim poroštvom

ki se bode vršil 1. julija t. l. v Društveni dvorani ob 4. uri popoldne.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva.
3. Poročilo nadzorstva.
4. Odobritev računa za l. 1916.
5. Volitev načelstva in nadzorstva.
6. Prost razgovor.

Načelstvo.

Izučena prodajalka

mešane trgovine želi stopiti v službo na deželi takoj ali pa po dogovoru. Ponudbe naj se pošljejo na upravnishv Dol. Novice.

ŽENSKE LASE

mešane in rezane, kupujem po najvišji ceni. Izdelujem iz lastnih las tudi kite. V zalogi imam lepe, izgotovljene lasne kite vseh barv, od 5 do 30 K. Mrežice, podlage, Nuisol. Barvo za lase in brado znamka: Kraljica vseh barvil, zanesljiva in trajna. Izborna Cremovo milo za briti, 2 K 50 v. Hairpetrol, sigurno sredstvo proti izpadanju las; zdravniško priznana. Burgit za odstranitev kurjih očes in trde kože. Šampon 50 vin. za umivanje las.

Naročila: Ivan Svetec, vlasuljar, Rudolfovo, nasproti mestne hiše.

Gobe

lepo posušene, kupujem v vsaki množini, po najvišji dnevni ceni. V prvi vrsti jurčke, potem lesičke, turke, medvedove tace, sivke, itd.; sploh vse vrste gob posušeni, ki jih poznate kot užitne. — Vprašanja in ponudbe sprejema: Rudolf Starovašnik, eksport gob, Konjice, Štajersko. 29-6-3

Službo išče!

Močan, 16 let star fant, vaje nekoliko živine, ter krojač, sprejme vsake vrste službo, tudi na deželi, s hrano.

Izve se pri upravnishvu „Dol. Novice“.

Pet telic

od dobrih plemenskih krav, radi primanjklaja krme, **proda** oskrbnishv Ruprčvrh.

Kostanjev les

od enega metra dolgosti, 10 cm debelosti naprej, klan ali v deblih, vsake debelosti, kupi po najvišji ceni tvrdka:

J. POGAČNIK
Ljubljana, Marije Terezije cesta 13.

Tisk J. Krajec nasl.

Odgovorni urednik Urban Horvat.